

Προσχολική ηλικία

Αφηγηματική Ικανότητα

my - book.gr

Η συγγραφική ομάδα του my-book.gr

Περιεχόμενα

Θεωρητικό υπόβαθρο	5
Αφηγηματική ικανότητα.....	9
Σε μία αφήγηση ψάχνω	10
1ο Επίπεδο.....	13
Μπάνιο στη θάλασσα	14
Οι ετοιμασίες για έναν όμορφο περίπατο.....	20
Διαγώνισμα στο σχολείο.....	26
Η αλεπού και η βόλτα στο δάσος.....	32
Το βαγόνι του ποιος.....	37
2ο Επίπεδο.....	40
Φασαρία στην τάξη.....	41
Το στόλισμα του δέντρου.....	44
Παιχνίδι στο υπνοδωμάτιο	47
Ένα απόγευμα στον κήπο	50
Το βαγόνι του πού	53
3ο Επίπεδο.....	56
Μία συνηθισμένη μέρα	57
Ραντεβού στον οδοντίατρο.....	61
Οι καλοκαιρινές διακοπές του Φώτη	65
Το πάρτι.....	69
Το βαγόνι του πότε	73
4ο Επίπεδο.....	76
Το μελάνι.....	77
Το ατύχημα με το νερό.....	81
Το λάστιχο	85
Η δυνατή βροχή	89
Το βαγόνι του προβλήματος.....	93
5ο Επίπεδο.....	96
Το φόρεμα.....	97
Η ταυτότητα	101
Η διακοπή ρεύματος.....	105
Το χαλασμένο ψυγείο	109
Το βαγόνι της λύσης.....	113
Συνολικές Δραστηριότητες.....	116
Τα γενέθλια	136
Οι δουλειές στην τράπεζα	146
Ο κήπος του λαγού	155

Η αναζήτηση τροφής	164
Μύθοι του Αισώπου	173
Κυνηγός με μεγάλα αυτιά... και φωνή βαριά	173
Η καβουρίνα και το καβουράκι.....	178
Η αλεπού με την κομμένη ουρά	183
Βάλε τον λύκο να φυλάει τα πρόβατα	188

Η αφήγηση εντάσσεται στον χώρο της θεωρίας της λογοτεχνίας (Βελούδης, 1994) και της αφηγηματολογίας. Συγκεκριμένα, χαρακτηρίζεται ως πράξη επικοινωνιακή, δηλαδή κάποιος αφηγείται σε κάποιον κάτι φανταστικό ή πραγματικό, προφορικά ή γραπτά. Πρόκειται για μία διαδικασία, η οποία για να πραγματοποιηθεί απαιτεί ορισμένες προϋποθέσεις.

Η αφήγηση ως εκπαιδευτική διαδικασία στη χώρα μας βρήκε πρόσφορο έδαφος στον χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης. Μέσα από αυτή, τα παιδιά αφομοιώνουν μηνύματα, αξίες, στοιχεία πολιτισμού, αυτογνωσία, γλωσσικές δομές και φόρμες και ανακαλύπτουν τη γύρω πραγματικότητα. Η αφήγηση εξυπηρετούσε και εξακολουθεί να εξυπηρετεί έναν από τους βασικούς στόχους της εκπαίδευσης, την κοινωνικοποίηση, αλλά και τη διαχρονική ανάγκη του ανθρώπου για έκφραση και επικοινωνία, για απάντηση σε πανάρχαια ερωτήματα, που βιώνει ο άνθρωπος. Η ευεργετικότητά της λοιπόν, αγγίζει πολλές και διάφορες πτυχές.

Παντού και όλοι παραπονιούνται και σχολιάζουν την προφορική, λεκτική πενία, τον μη επικοινωνιακό χαρακτήρα των νέων, την κοινωνική απομόνωση και αυξάνουν τις ασκήσεις της γλώσσας, τα κείμενα στα βιβλία, ενώ παράλληλα δοκιμάζουν νέες διδακτικές μεθόδους. Η παιδαγωγική διάσταση και η ευεργετική παρουσία της αφήγησης, όμως, στην εκπαίδευση δεν μπορεί να περιοριστεί σε ατομικές προσπάθειες.

Η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης παρέχει τη δυνατότητα, η αφήγηση να βρει τη θέση που της αξίζει στην εκπαίδευση. Οι ευκαιρίες για χρήση της αφήγησης είναι απεριόριστες, καθώς το περιεχόμενό της είναι ποικίλο, αστείρευτο, γεμάτο σοφία και γνώση. Στην προσέγγιση κάθε επιστημονικού πεδίου η αφήγηση μπορεί να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο.

Ο συνδυασμός αφήγησης και διδασκαλίας μπορεί να επηρεάσει και να παρέμβει στο κοινωνικό γίνεσθαι των νέων, να δώσει έμφαση σε σύγχρονα ζητήματα που απασχολούν το σχολείο και την παγκόσμια κοινωνία, όπως ο ρατσισμός, η πολυμορφία, η επικοινωνία κ.ά. Ταυτόχρονα, ο αφηγητής με τον εκπαιδευτικό ενισχύουν το προφίλ της εθνικής ταυτότητας.

Είναι φανερό πως η χρησιμότητα της αφήγησης είναι αναμφισβήτητη, είτε ως γνωριμία με άλλους πολιτισμούς, ως μέσο και υλικό γλωσσικής ανάπτυξης, υιοθέτησης αξιών, απόψεων, λύσης εντάσεων, πληροφοριακό υλικό, ανάπτυξη φαντασίας, απόκτηση διαφορετικής επικοινωνιακής εμπειρίας, είτε ως κοινωνικοποίηση και ένταξη στο ευρύτερο περιβάλλον, μορφή δημιουργικότητας κ.ά.

Το σχολείο ανεξάρτητα από βαθμίδα, δύναται να αξιοποιήσει το αφηγηματικό υλικό και να ενθαρρύνει τους μαθητές να αφηγούνται. Ο μαθητικός αφηγηματικός λόγος πρέπει να βρεθεί στο επίκεντρο της καθημερινής παιδαγωγικής πράξης. Η επανεξέταση των τρόπων προσέγγισης και εμπλοκής της αφήγησης στη διαδικασία της μάθησης είναι βασική προϋπόθεση αναγνώ-

Επισήμανση: Με βάση την ιστορία, εσύ πώς θα περιέγραφες τον Μίλτο; Διάβασε/άκουσε και πες.

Ο Μίλτος είναι:

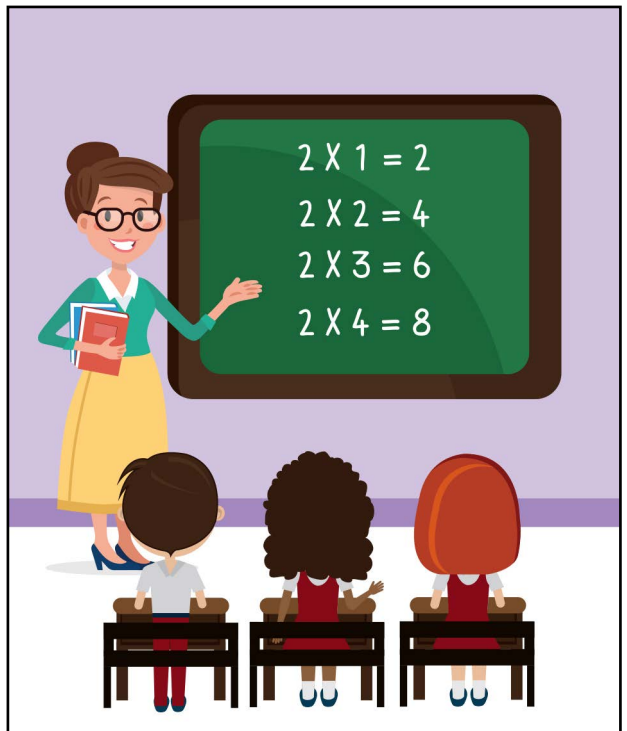
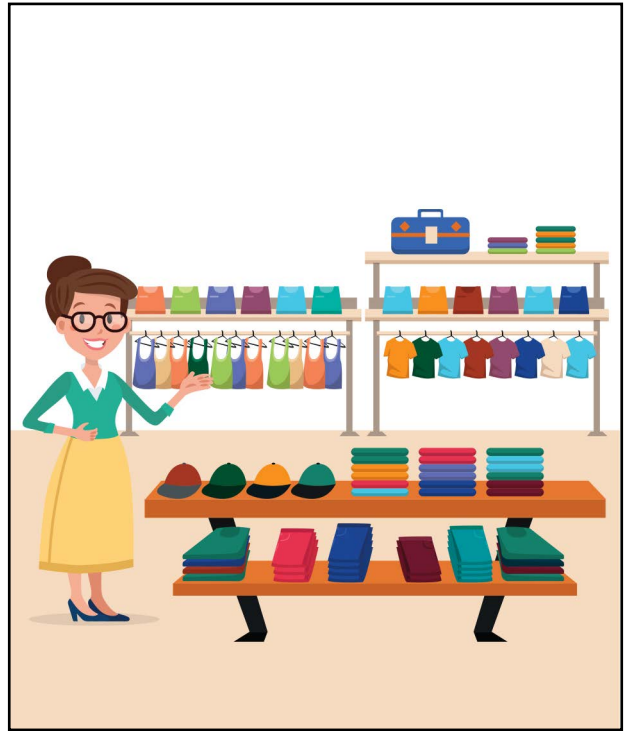
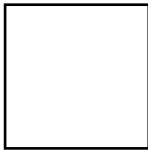
- γκρινιάρης
- αισιόδοξος
- δραστήριος
- αφηρημένος
- λάτρης της φύσης
- φιλόδοξος

☐☐☐☐☐☐

Επισήμανση: Με βάση την ιστορία, εσύ πώς θα περιέγραφες τη δασκάλα; Σκέψου και πες.

Επισήμανση: Εντόπισε ποιος είναι ο πρωταγωνιστής της ιστορίας.

Παιχνίδι στο υπνοδωμάτιο

Επισήμανση: Διάβασε/άκουσε προσεκτικά την ιστορία.

Η Άννα παίζει στο δωμάτιο με τα αγαπημένα της παιχνίδια. Της αρέσει να παίζει στο πάτωμα, γιατί έχει τον χώρο να φτιάξει το κουκλόσπιτό της, όπως ακριβώς θέλει και να έχουν το δικό τους υπνοδωμάτιο και οι πέντε κούκλες της. Επιπλέον, παίζει με το αγαπημένο της χνουδωτό ακρουδάκι, τον Αγκαλίτσα. Ήρθε η ώρα για το μεσημεριανό και όπως κάθε φορά, έτσι και σήμερα, μόλις τη φώναξε η μητέρα της, μάζεψε όλα τα παιχνίδια, βγήκε από το δωμάτιο και έκλεισε το φως.

Επισήμανση: Δες το **βουνό της αφήγησης** και απάντησε σωστά στις ερωτήσεις.

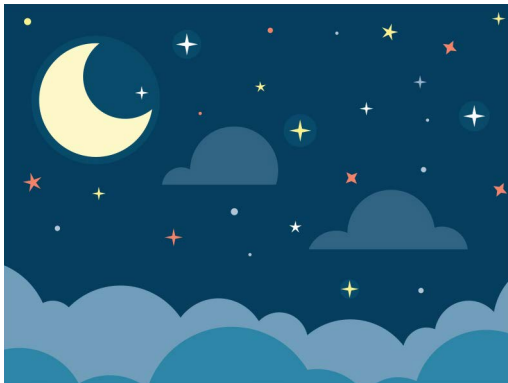

Πού;

Πότε;

Στις δέκα και δέκα

Το βράδυ

Το πρωί

Το καλοκαίρι

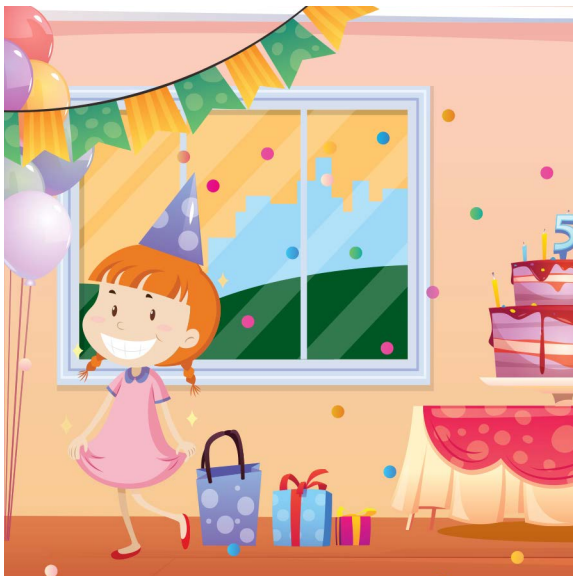
Επισήμανση: Πότε άλλοτε θα μπορούσαν να συμβούν τα γεγονότα;

Τη νύχτα

Το πρωί

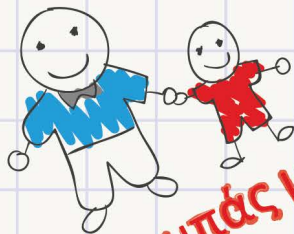
Το απόγευμα

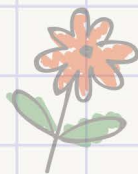
Προσχολική Ηλικία

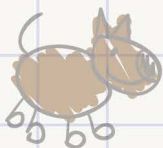
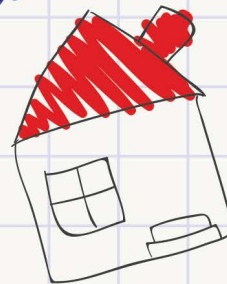
Περιγραφική Ικανότητα

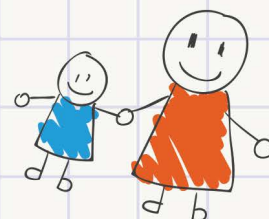
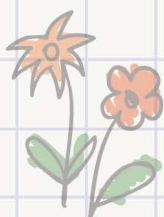
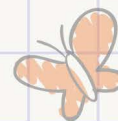
Ο μπαμπάς μου

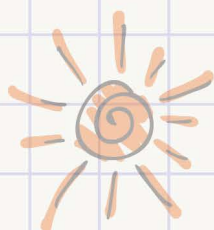
Το σπίτι μου

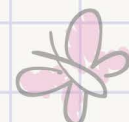
Η οικογένειά μου

Η μαμά μου

my - book.gr

Η συγγραφική ομάδα του my-book.gr

Περιεχόμενα

Θεωρητικό υπόβαθρο	4
Περιγράφοντας	7
Περιγραφή Προσώπου	15
Περιγραφή Αντικειμένου	40
Περιγραφή Ζώου	63
Περιγραφή Καταστάσεων	83
Συνολικά παιχνίδια	98
Βρες ποιο είναι.....	98
Μάντεψε τι περιγράφεται.....	99

Η περιγραφή είναι η γλωσσική αναπαράσταση αντικειμένων, φαινομένων ή καταστάσεων, δηλαδή οντοτήτων με σχετικά σταθερή ταυτότητα και σύσταση. Ειδικότερα, η περιγραφή απαντά στο τι είναι το αντικείμενο, ποια στοιχεία το συγκροτούν, πώς οργανώνεται στον χώρο. Οι οντότητες αυτές αρχικά, γίνονται αντιληπτές μέσω των αισθήσεων και εν συνεχεία, ακολουθεί νοητική επεξεργασία, πριν γνωστοποιηθούν. Η νοητική απεικόνιση των οντοτήτων για λογαριασμό του αναγνώστη/ακροατή είναι ο σκοπός της περιγραφής (Μητσικοπούλου, 2001).

Η περιγραφή ανάλογα με τον βαθμό εμπλοκής του ομιλητή διακρίνεται σε αντικειμενική και υποκειμενική (Ματσαγγούρας, 2001). Από τη μία πλευρά, στην αντικειμενική περιγραφή, ο γράφων ή ο ομιλητής αποφεύγει να αναμειχθεί προσωπικά, γι' αυτό και εντοπίζεται χρήση του τρίτου γραμματικού προσώπου και της παθητικής σύνταξης. Επιπλέον, ενδείκνυται δείξη του χώρου και του χρόνου, χρήση επιστημονικών όρων και απουσία της μεταφορικής γλώσσας (Πολίτης, 2001). Αντικειμενική περιγραφή εντοπίζεται συχνότερα σε πληροφοριακά και επιστημονικά κείμενα. Από την άλλη πλευρά, στην υποκειμενική περιγραφή, οι λεπτομέρειες της περιγραφής, που επιλέγονται συνυπάρχουν με τα συναισθήματα, που προκαλεί το αντικείμενο της περιγραφής στον ομιλητή/συγγραφέα. Για τον λόγο αυτό, χρησιμοποιείται περισσότερο το πρώτο γραμματικό πρόσωπο και ο λόγος μπορεί να είναι μεταφορικός. Υποκειμενική περιγραφή εντοπίζεται περισσότερο σε λογοτεχνικά κείμενα (Πολίτης, 2001).

Περιγραφή

- Η περιγραφή αναφέρεται στον χωρικό άξονα, ενώ η αφήγηση στον τοπικό άξονα. Αποδίδει το «είναι», ενώ η αφήγηση το «γίνεσθαι».
- Ανάλογα με το είδος ποικίλλει και η γλώσσα της περιγραφής: επιρρηματικές φράσεις τόπου, χρήση επιθέτου, χρήση ενεστώτα και ρημάτων, που δηλώνουν αίσθηση, καθώς και εφαρμογή παρατακτικής σύνταξης.

Η οργάνωση της περιγραφικής διαδικασίας ξεκινά από την ονομασία του περιγραφόμενου αντικειμένου, συνεχίζει με την ένταξή του σε συγκεκριμένη κατηγορία και ολοκληρώνεται με την αναφορά των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων και ιδιοτήτων του (Αρχάκης, 2005). Κάθε περιγραφή διαθέτει συγκεκριμένα δομικά χαρακτηριστικά, η χρήση των οποίων ποικίλλει ανάλογα με το είδος του κειμένου και τον σκοπό που εξυπηρετεί η συγκεκριμένη περιγραφή (Ματσαγγούρας, 2001).

Τα κοινά δομικά χαρακτηριστικά όλων των περιγραφών είναι τα εξής:

- Οι αισθητηριακές παραστάσεις (οπτικές, ακουστικές, απτικές κ.α.), οι οποίες αναφέρονται στη συνολική εικόνα του περιγραφόμενου, το τοποθετούν στον χώρο και τον χρόνο και παραθέτουν τις επιμέρους λεπτομέρειες.
- Τα πληροφοριακά στοιχεία, τα οποία σχετίζονται με την ιστορία ή τη χρήση του περιγραφόμενου.
- Οι προσωπικές σκέψεις, οι οποίες αποδίδουν τα συναισθήματα ή τις σκέψεις του γράφοντος, αλλά και πιθανά βιωματικά στοιχεία, που συνδέονται με το περιγραφόμενο.

Επισήμανση: Δες/άκουσε προσεκτικά την περιγραφή και προσπάθησε να ζωγραφίσεις ό,τι ακούς.

Είμαι μία παιδική χαρά. Σε μένα θα έρθεις, όταν θες να παίξεις και να διασκεδάσεις. Εδώ θα βρεις μία κόκκινη τσουλήθρα. Κούνιες με μπλε, καφέ παγκάκια, ένα ξύλινο αλογάκι και ένα συντριβάνι.

μικρό

μεγάλο

ωραίο

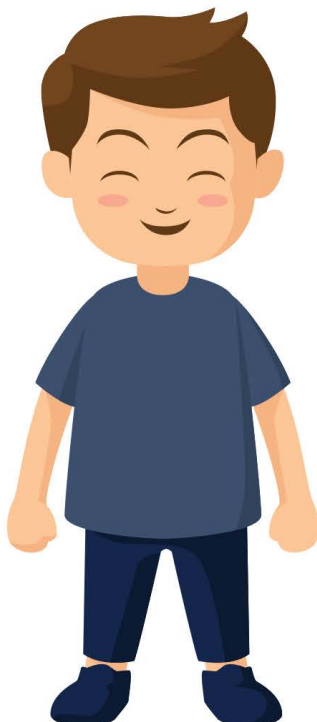
χαρούμενο

μελαγχολικό

θυμωμένο

φοβισμένο

στρογγυλό

ψηλός

κοντός

χαρούμενος

μελαχρινός

ξανθός

όμορφος

άσχημος

αδύνατος

• **Ερωτήσεις που κάνω...**

- ◇ Ποιο είναι το όνομά του/της;
- ◇ Είναι άντρας ή γυναίκα;
- ◇ Τι χρώμα μαλλιά έχει;
- ◇ Είναι κοντά ή μακριά τα μαλλιά του/της;
- ◇ Σγουρά ή ίσια;
- ◇ Ποια είναι η ηλικία του/της;
- ◇ Ποιο είναι το χρώμα των ματιών του/της;
- ◇ Τι δουλειά πιστεύεις ότι κάνει;
- ◇ Πώς νιώθει;
- ◇ Τα μαλλιά του/της είναι ξανθά ή καστανά;
- ◇ Έχει κοντά ή μακριά μαλλιά;
- ◇ Έχει μουστάκι;
- ◇ Είναι καραφλός/ή;
- ◇ Φοράει καπέλο;
- ◇ Είναι χαρούμενος/η;
- ◇ Είναι λυπημένος/η;
- ◇ Είναι θυμωμένος/η;
- ◇ Τι χρώμα μάτια έχει;
- ◇ Έχει γένια;
- ◇ Έχει κοκαλάκια στα μαλλιά;
- ◇ Έχει φακίδες;
- ◇ Φοράει καπέλο;

Βήματα περιγραφής

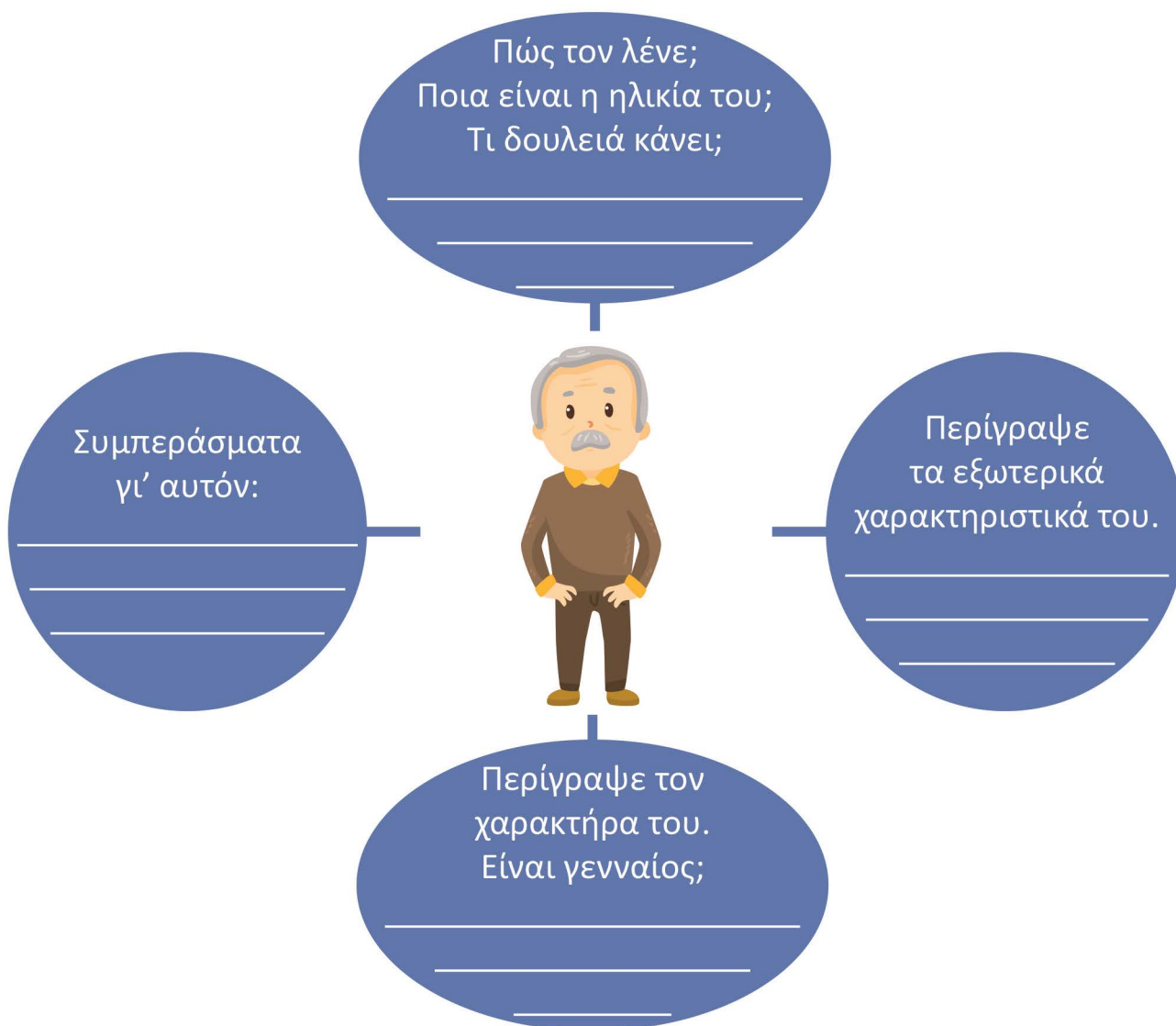
Το περιβόλι του παππού

Πίσω από το σπίτι του παππού ήταν και το περιβόλι του. Ο Αχιλλέας πήγαινε μαζί με τον παππού του και φρόντιζαν το περιβόλι.

Είχε λίγα δέντρα, αλλά ο παππούς ήταν πολύ περήφανος, γιατί το είχε φτιάξει μόνος του από την αρχή. Ήταν σαν παιδί του αυτό το περιβόλι! Πάντοτε καλημέριζε τα δέντρα με τη σειρά. Πρώτη τη λεμονιά, μετά την πορτοκαλιά, έπειτα τη μανταρινιά, ύστερα τη μηλιά και τελευταία την ελιά.

«Γιατί χαιρετάς πρώτα τη λεμονιά, παππού;» ρώτησε ο Αχιλλέας.

«Γιατί τη φύτεψα πρώτη και τις υπόλοιπες με τη σειρά», απάντησε ο παππούς, που πάντα ήταν χαμογελαστός και πρόθυμος, να λύσει όλες τις απορίες του εγγονού του.

Πώς τον λένε;
Ποια είναι η ηλικία του;
Τι δουλειά κάνει;

Συμπεράσματα
γι' αυτόν:

Περίγραψε
τα εξωτερικά
χαρακτηριστικά του.

Περίγραψε τον
χαρακτήρα του.
Είναι γενναίος;

			
Νίκος	Κατερίνα	Φωτεινή	Μαριάννα

			
Γιώργος	Δημήτρης	Ελπίδα	Αντρέας

			
Ζωή	Ορφέας	Σοφία	Αλέξης

			
Στέλλα	Πάνος	Θάνος	Ισμήνη

- **Τι κοιτάω;**

Έναν νοηματικό χάρτη.

